

ע"פ 54261/01/17 - אסלאם אל באקי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 54261-01-17 אל באקי נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:
בפני כבוד השופט ערן קוטון
מערער אסלאם אל באקי
נגד מדינת ישראל
משיבה

פסק דין

כללי

1. לפניי ערעור על חומרת העונש שניתן בגזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה (להלן: "בית משפט קמא") בגדרי פ"ל 2491-08-14.
2. המערער הובא לדין לפני בית משפט קמא בגין עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה, נהיגה בשכרות, נהיגה בקלות ראש, ונהיגה ללא פוליסת ביטוח, אותן ביצע בתאריך 2/12/11 בסמוך לשעה 00:30. בנוסף, צירף המערער תיק נוסף, תת"ע 226-07-14, שעניינו נהיגה ללא רישיון נהיגה וללא פוליסת ביטוח, עבירות אותן ביצע בתאריך 18/6/14 בשעה 15:45.
3. אעיר כי בהוראות החיקוק בכתב האישום העיקרי נפלה ככל הנראה טעות, בכך שצוינה, במקום עבירה של נהיגה בשכרות עבירה של נהיגה תחת השפעת סמים/אלכוהול. המערער לא טען בנדון אך אפנה לכך שבעובדות כתב האישום נרשם כי המערער נהג ברכבו "כשהוא שיכור". כן צוין כי בדוגמת אוויר נשוף נמצא ריכוז אלכוהול של 790 מיקרוגרם בליטר אחד של אוויר נשוף. עוד אפנה לכך כי לצד הוראת החיקוק של נהיגה תחת השפעה צוין גם סעיף 62(3) לפקודת התעבורה שהוא הסעיף ה"נכון".
4. המערער הורשע על פי הודאתו והופנה לשירות המבחן לצורך קבלת תסקיר. לאחר קבלת התסקיר ביקש ב"כ המערער להפנות את המערער פעם נוספת לשירות המבחן, אולם בית משפט קמא דחה את הבקשה. עם זאת, הפנה בית משפט קמא את המערער לממונה על עבודות השירות אשר מצא את המערער מתאים לריצוי עונש מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות.
5. מתסקיר שירות המבחן עלו עיקרי הנתונים הבאים: המערער מסר כי הוא נוהג לשתות אלכוהול

בתדירות גבוהה ונראה היה שאינו רואה בעייתיות בהתנהלותו. המערער הביע חוסר נכונות להיעזר בגורמי תמיכה וטיפול, אם כי בדיקת שטח שמסר הצביעה על ממצא שלילי לשרידי סם. למרות קיומן של הרשעות קודמות בתחום הפלילי ולא רק התעבורתי, מסר המערער כי אינו בעל מעורבות קודמת בפלילים. ניכר היה כי המערער אינו מכיר בפסול שבהתנהלותו, תוך צמצום וטשטוש המעורבות בעבירות בהן הורשע.

אשר לעבירות מושא ההליך, הכיר המערער בעובדות אך התקשה להכיר בפסול שבמעשיו. לדבריו, בתקופה בה ביצע את העבירות לא החזיק ברישיון נהיגה, שכן לא צלח את המבחן התיאורטי הנדרש. באירוע מושא ההליך העיקרי שתה אלכוהול בנסיבות חברתיות וכיוון שרצה לחזור "החליט לנהוג". התנהלות זו משקפת את התנהלותו של המערער לאורך זמן, כאשר לדבריו "נהיגה קצרה בתוך הכפר אינה מהווה סיכון לאחרים". גם מספר שנים מאוחר יותר, בתאריך 18/6/14, נהג ללא רישיון, גם זאת לדבריו "בסמוך למקום מגוריו". שירות המבחן התרשם מאדם אשר מצליח לתפקד ולעמוד בציפיות באופן התואם את תפקידו כבן בכור במשפחה. לצד זאת עלו מהתנהלותו מספר גורמי סיכון ובהם נטייה לחיכוך חוזר בעבירות בתחום הסמים תוך טשטוש וצמצום התנהלותו בהיבט זה. עוד צוין כי המערער אוזחז בעמדות מקלות ביחס להתנהלותו בעבירות מושא ההליך והוא נעדר תובנה למצב הסיכון בו הוא מצוי. אמירותיו מעידות על היעדר נכונות לבחון את התנהלותו ולהביא לשינוי בהתנהגות עוברת חוק. מכלול הגורמים תורם לביסוס הערכה על אודות קיומו של סיכון להישנות התנהלות מפרת חוק. נוכח העובדה שהמערער שלל נזקקות טיפולית, לא בא שירות המבחן בהמלצה שיכולה לסייע בהפחתת הסיכון במצבו של המערער.

6. לאחר ששמע את טיעוני הצדדים לעונש, ביום 12/12/16 גזר בית משפט קמא את דינו של המערער.

לאחר שנקבע מתחם העונש ההולם שבין 8 ל-14 חודשי מאסר ולאחר שהתייחס לנתוני המערער, נגזרו רכיבי העונש הבאים:

מאסר בפועל למשך 8 חודשים;

מאסר על תנאי בן 6 חודשים למשך 3 שנים והתנאי הוא שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה ללא רישיון, נהיגה בשכרות או נהיגה תחת השפעת אלכוהול;

פסילה בפועל מקבל או החזיק רישיון נהיגה לתקופה של 30 חודשים;

פסילה על תנאי לתקופה של שנה למשך שנתיים, שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה ללא רישיון נהיגה, נהיגה בשכרות או נהיגה תחת השפעת אלכוהול.

בשולי גזר דינו צוין בית משפט קמא כי נוכח עונש המאסר הוא נמנע מהטלת קנס.

עיקר טיעוני הצדדים

7. בהודעת ערעור מפורטת ומנומקת טען המערער שבית משפט קמא החמיר עמו יתר על המידה.

לטענתו, בית משפט קמא לא התחשב בנסיבותיו המיוחדות והמשפחתיות, במצבו הבריאותי הקשה של אביו ובעובדה שהוא מסייע לאביו בהסעתו לבדיקות וטיפולים. בנוסף, נטען שבית משפט קמא לא התחשב ברקע המשפחתי הקשה של המערער בהיותו מפרנס את משפחתו מגיל צעיר תוך שמירה על יציבות התעסוקתית.

עוד נטען שלא ניתן משקל לגילו הצעיר של המערער בעת ביצוע העבירות ולכך ששינה דרכיו והשתקם בכך שהפסיק להשתמש בסמים ופתח דף חדש בחייו. לטענת המערער, בית משפט קמא אף התעלם מן העובדה שמדובר במעידה חד פעמית ובהתנהגות חריגה אשר אינה מעידה על דפוסי התנהגות, והוסיף והתעלם מן הנקודות החיוביות אותן פירט שירות המבחן בתסקירו. הועלו טענות נוספות לפיהן לא ניתן משקל לשיהוי בהגשת כתב האישום ולעובדה שלאחר ביצוע העבירות, גם אלה שצורפו לעניין העונש, קיבל המערער רישיון נהיגה. לכן, כך נטען, קיים אינטרס ציבורי באי הטלת מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח, תוך מתן משקל לחשיבות שיקומו של המערער. בהקשר האחרון הפנה המערער להפנייתו לממונה על עבודות שירות.

8. בדיון שהתקיים בעקבות הגשת הערעור, חזרו באי כוח המערער על עיקר הטענות לעיל, הפנו להשתלשלות ההליכים בבית משפט קמא, וביקשו לקבל את הערעור, כך שעונש המאסר לריצוי בפועל יקוצר וניתן יהיה לרצותו בעבודות שירות. באי כוח המערער אף בקשו שעונש הפסילה יקוצר נוכח חשיבות נהיגתו של המערער במסגרת המשפחתית הכוללת ובעיסוקיו.

9. מן העבר השני, ביקשה המשיבה לדחות את הערעור. לטענתה, המערער מסוכן לציבור ועבר עבירות חמורות המצדיקות את הענישה שהוטלה. עוד נטען כי בית משפט קמא שקל את כלל הנתונים הצריכים לעניין ובחן את כל הדרוש בטרם גזר את דינו של המערער.

דין והכרעה

10. עינתי בנתונים הרבים שלפניי ושקלתי עניינו של המערער.

11. נפסק לא אחת כי ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בעונשים שנגזרו בידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים. ערכאת הערעור אינה מחליפה את שיקול דעתו של בית משפט קמא ובחינת הנתונים נערכת במקרה מסוג זה בכל הקשור לסטייה ממשית מרמת הענישה המקובלת והראויה.

12. אין צורך להכביר מילים בדבר החומרה אשר יש בביצוע העבירות אותן עבר המערער.

כמפורט בכתב האישום בתיק העיקרי מושא הערעור, נהג המערער לאחר שעת חצות כאשר הוא שיכור עת רמת האלכוהול בדוגמת האוויר הנשוף שנתן היתה 790 מיקרוגרם בליטר אחד של אוויר נשוף.

המערער נהג בקלות ראש, איבד שליטה על רכבו ונפל לתעלה בצד הדרך, הכל בהיותו בלתי מורשה לנהיגה ומאליו יוצא שללא פוליסת ביטוח בת תוקף. בנס הסתיים האירוע ללא פגיעה נוספת. האירוע התרחש, כאמור, בתאריך 2/12/11 (בטעות נטען כי האירוע התרחש בשנת 2010 ואפנה בנדון לכך כי תיק החקירה הינו משנת

(2011).

אם לא די בכך, כמתואר בכתב האישום בתיק המצורף, בתאריך 18/6/14 נהג המערער פעם נוספת כשאינו בידו רישיון נהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף המכסה את נהיגתו.

13. בצדק ציין בית משפט קמא כי כאשר מדובר בעבירות של נהיגה בשכרות או תחת השפעת אלכוהול, הרי מדובר ב"הפקרות גמורה המסכנת את הציבור". אף מקובלת עליי הקביעה לפיה נהיגה בשכרות הינה מן "הרעות החולות בכביש והמדובר 'במכונת מוות נעה'".

נפסק לדוגמא ברע"פ 4491/14 סורן נ' מדינת ישראל (29/6/14) -

"כבר עמדתי על כך לא פעם, כי 'נהיגה בשכרות היא עבירה בעלת השלכות חמורות עבור כלל הציבור, אשר מצדיקה, ככלל, נקיטת יד קשה עם הנכשלים בביצועה' (עניין פשקוב, בפסקה 7). גם בענייננו, העונש שהושת על המבקש הולם את חומרת המעשים, ולא ראיתי כי נפל פגם בהחלטותיהן של הערכאות הקודמות. על ציבור הנהגים בארצנו לדעת, כי נהיגה בשכרות משמעה סיכון חיי אדם, והיא גוררת ענישה מחמירה."

לכך יש להוסיף כי המערער נהג ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח, עת לא הוציא כלל רישיון קודם לעבירות שביצע הן בשנת 2011 והן בשנת 2014. המערער מחזיק ברישיון נהיגה משנת 2015, היינו לאחר ביצוע העבירות אותן עבר ובגינן נתן את הדין בבית משפט קמא.

14. לאחר שעיינתי בפסיקה הרלוונטית לענייננו ובשים לב לעובדות כתבי האישום, סבורני כי המתחם שנקבע החמיר במידת מה עם המערער. כמו כן, הגעתי למסקנה, כפי שיפורט להלן, כי יש להקל בעונשו של המערער. דומה כי בית משפט קמא לא נתן משקל מספיק למספר נתונים העומדים לזכות המערער.

15. ראשית, ראוי לתת משקל להודאת המערער בכל המיוחס לו בשני כתבי האישום. כאמור לעיל, המערער הודה במיוחס לו, חסך זמן שיפוטי וחסך את עדות עדי התביעה. מקובלת עליי עמדת המאשימה לפיה, נוכח האמור בתסקיר, לצד ההודאה לא ניכרה נטילת אחריות ממשית. עם זה, לא ניתן לבטל כליל את משמעותה ומשקלה של ההודאה.

16. שנית, נכון לתת משקל לגילו של המערער ויתר נתוניו האישיים. המערער צעיר למדי, יליד חודש מאי 1989. את העבירות החמורות מושא ההליך בתיק העיקרי ביצע המערער בחודש דצמבר 2011, היינו בהיותו כבן 22 שנים. לחובת המערער רשומות הרשעות קודמות בתחום הפלילי, אולם הרשעות האחרונה היא מחודש דצמבר 2012 בגין עבירה שנעברה בחודש ספטמבר 2011. בארבעת ההליכים שנהלו כנגד המערער הוא נדון לעונשי מאסר על תנאי. בתחום התעבורתי, קודם להליך בבית משפט

קמא, הורשע המערער בשלוש עבירות שנעברו בחודש יולי 2011, בחודש מאי 2015 ובחודש אוגוסט 2016.

עוד יש לתת משקל מסוים לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות המורכבות של המערער.

17. שלישית, קשה להתעלם מן השיהוי המשמעותי בהגשת כתב האישום בתיק העיקרי. המשיבה לא יכולה הייתה לתת הסבר כלשהו כל שכן הסבר סביר לשיהוי הקיצוני.

18. בשקלול הנתונים, נראה כי יש מקום להקל במידת מה עם המערער באופן שיינתן, מחד, משקל לשיקולי ההלימה לנוכח מסוכנותו וחומרת העבירות שביצע; אך מנגד, באופן שאף יתחשב בכלל השיקולים שצוינו לזכותו כמפורט לעיל. יובהר, חרף הנתונים הפועלים לעבר הקלה מסוימת בעונש, אינני סבור כי יש לאפשר למערער לרצות את עונש המאסר בעבודות שירות. קיימת חשיבות ראשונה במעלה בהעברת מסר שיפוטי ברור וחד לפיו העבירות שעבר המערער מצדיקות עונש מאסר לריצוי בפועל מאחורי סורג ובריח גם אם לתקופה קצרה. דומה כי חריגה מעונש זה אמורה להיעשות בנסיבות חריגות ומיוחדות, תוך התייחסות להליך שיקומי ממשי ומיטבי. לא זה המקרה בענייננו.

סוף דבר

19. החלטתי לקבל חלקית את הערעור, כך שהמערער ירצה עונש מאסר בפועל למשך חמישה (5) חודשים.

כן החלטתי כי עונש הפסילה אשר הוטל על המערער יעמוד על 24 חודשי פסילה מקבל או החזיק רישיון נהיגה.

לגבי יתר רכיבי הענישה - אין מקום לשינוי מגזר דינו של בית משפט קמא.

אם לא תינתן החלטה שיפוטית אחרת, על המערער להתייבב לתחילת ריצוי עונשו בבית מעצר קישון בתאריך 5/3/17 עד שעה 11:00, כאשר הוא מצויד בתעודת זהות או דרכון.

אפשרות למיין מוקדם עם ענף אבחון ומיין של ששירות בתי הסוהר, בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

20. בהסכמת הצדדים ניתן פסק הדין בהיעדרם.

המזכירות תשלח עותק פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, כ' שבט תשע"ז, 16 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.